

**Totivs Ivris Canonici Compendivm, Siue, Brevis Svmma In
Qvinque Libros Decretalivm Sacri Concilii Tridentini
Decretis Accommodata**

In Qva Ivris Canonici Primæ Institutviones, seu Elementa ita traduntur, vt plurima breuiter ac decisiuè explicentur, & Canonum, Glossarum, ac Doctorum receptorum auctoritate communiantur ...

Continens Librum Quartum & Quintum Decretalium

**Axel, Johannes Honorius van
Coloniae Agrippinae, 1656**

Titulus XXXIV. De purgatione canonica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61572)

tra ipsum, sicut cōtra alios subditos, etiam si talis appellaret, cum appellatio non debeat ipsum ordinarium sua possessione privare, *Io. And. late in c. venerabili num. 3. & seqq. de censib. & ibi Panorm. nu. 3. & Can. comuniter. Franc. in d. c. cū persona §. si vero n. 3. & ibi Can. hoc tit. in 6. 3.* Vero casu, siue ordinarius sit in possessione subiectionis, siue non, potest uti sua iurisdictione contra illum, quousque probet prescriptionem, *d. c. cum persona §. fin. Rot. divers. decis. 145. nu. 6. par. 2.* propter odium prescriptionis, cum contingat de decim. & favorem juris communis, *c. ad decimas de restit. spol. in 6. cap. 1. de prescript. in 6.*

Titulus XXXIV.

De purgatione canonica.

SVMMARIA.

- 1 PURGATIO est de objecto crimine, innocentie ostensio, cuius duæ sunt species, canonica & vulgaris.
- 2 PURGATIO canonica inducitur ab Ordinario omnibus fide dignis.
- 3 Interdum in causa civili.
- 4 Regulariter in criminali accusatore & testibus nullis apparentibus ob vulgatam infamiam.
- 5 Aut accusatore deficiente in probatione plena propter vehementem suspicionem ex dictis testium subortam.
- 6 Item indicitur propter frequentem insinuationem subditorum.
- 7 Super criminibus, quorum cognitio spectat ad ecclesiam, defectu impediēte promotionem subreptione in impetratione absolutionis ab excommunicatione.
- 8 Purgatio quibus casibus non indicatur.

9 Modus procedendi in dicenda purgatione canonica.

10 Forma purgationis est, infamatus jurat de veritate ad sancta Dei evangelia, quod illa crimina non commisit, purgatores jurant de credulitate super sancta Dei evangelia, quod credant illum verum jurasse.

11 Purgatorum numerus olim erat definitus, hodie est arbitrarius.

12 Qualitates requisitæ in purgatoribus.

13 Nullus ex ecclesiastico ordine cuiquam laico iuramentum expurgationis super sacra Dei evangelia prestare presumat.

PROPTER delicta, de quibus infamati convinci non possunt, de venitur sapius ad purgationem ideo post varios excessus prælatorum, subditorum, & privilegiatorum subicit de purgatione, quæ est de objecto & crimine innocentie ostensio, *l. is qui reus ff. de public. jud. l. reum C. de procur. c. presbyter. & c. seq. usque ad finem questionis 2. qu. 4.* cuius duæ sunt species, canonica, & vulgaris: Canonica & indicitur ab ordinario, *c. 2. cum dilectus in prin. hoc tit. omnibus fide dignis, c. 1. hoc tit. laicis, c. 1. hoc tit. episcopo, c. quoties c. fin. h. t. clericis, c. 2. c. cum p. h. t. ac etiam regularibus, c. moniales h. tit. exceptis infamibus infamia juris, Pan. in c. 1. n. 4. h. tit. interdum in causa & civili præsumptione 3 faciente pro actore, quo casu reus condemnatur sub conditione, nisi per iuramentum se purgaverit, Pan. in c. quoad consultationem nu. 2. de re jud. regulariter in criminali & accusatore & testibus nullis apparentibus, c. 2. & c. nos inter h. t. ob vulgatam infamiam vel grave scandalum, aut accusatore & deficiente in probatione plena propter vehementem suspicionem ex dictis testium in accusatione, vel inquisitione, c. habet hoc proprium & ibi glos. 1. 2. quæst. 4. vel exceptione*

ceptione criminis, c. *inter & ibi* gloss. in verb. *subortam h. t.* formatis subortam, c. *inter* §. *attendentes hoc tit.* c. *habet hoc proprium & ibi* gl. 1. & *Can. 4. quest. 4.* vel publicam famam, c. *quoties hoc tit.* *Myns. obs. 87. cent. 2.* nam licet in criminalibus non deferatur iuramentum in supplementum probationis accusatori, secus est in reo ubi de pecuniaria pœna agitur, l. *in bona fidei, & ibi* post glos. 1. *Bart. & DD. communiter c. de reb. cred. las. in l. admonendi n. 274. & 275. ff. de iurejur. Myns. d. obs. 87. cent. 2.* Item indicitur propter frequentem ¶ insinuationem subditorum, c. *tua vers. si vero publicum de cohabit. clerice. & mulier. c. licet in prin. de simon.* potest enim populus ab episcopo iuramento seu banno christianitatis astringi ad infamiam laicorum, ac etiã præbyterorum patefaciendam, c. 2. *hoc tit. prava exempla, c. 2. hoc tit.* suspiciones verisimiles, c. 4. *hoc tit.* super criminibus ¶ quorum cognitio spectat ad ecclesiam, c. *nos inter hoc tit & ibi* gl. 1. & *Can.* nonnunquam super defectu impediente promotionem ad sacros ordines, c. *accedens hoc tit.* subreptione commissa in impetratione abolitionis ab excommunicatione à summo Pontifice, c. *ex parte de off. ord.* negligens in præstanda indicta purgatione compellitur ad eius præstationem per censuras, c. *nos inter* 8 *h. t.* non indicitur purgatio, ¶ quando crimen est probabile, c. *si quis el. 2. h. t.* quando apparet accusator, c. *nos inter & ibi Pan. in 2. not. & c. cum dilectis, §. fin. & ibi Can. h. t. c. ad nostram de probat.* quando infamia non habet ortum ex probabilibus conjecturis, c. *eum iuventute §. unde nec h. t.* super notorio crimine, c. *cum dilectis §. dictum in fine & ibi* gl. in verb. *indicenda hoc tit. c. tua 1. resp. de cohabit. cler. & mul.* quando super criminibus lis pendet coram delegato Papæ, c. *cum dilectis §. fin. in fine hoc tit.*

Hic autem est modus ¶ procedendi in 9 indicenda purgatione canonica, si clericus de crimine sit infamatus, episcopus præfiget terminum accusare volentibus, & si aliquis comparuit, auditur canonice, c. *omnib. 2. quest. 4. c. 115. quest. 5. c. ex tuarum §. quia vero & ibi Can. h. t.* si accusator non apparet, tunc episcopus pro suo arbitrio, gloss. 1. in *fin. in c. habet hoc proprium 2. quest. 4. & ibi Can.* aut procedit ad inquisitionem, c. *qualiter & quando el. 2. de accus. c. si quid vero 86. dist.* etiam si infamatus se velit purgare, quia per purgationem negativa probatur, per inquisitionem affirmativa, unde quamdiu affirmativa probari potest, nunquam super negativa probatio est admittenda, c. *ad nostram de probat. l. 2. ff. de probat. 10. And. in c. inter & ibi Boich. in princ. & Can. hoc tit.* aut ad purgationem indicendam absque eo quod præmittatur inquisitio, c. *cum dilectis & ibi Pan. in 1. not. hoc tit.* cum distinctione an sit infamatus de delicto successivo, quia tunc præmittendæ sunt necessario admonitiones, potest enim se corrigere desistendo ab actibus suspectis, & infamia facti tollitur per contraria opera bona, *Pan. in c. ex tuarum num. 4. hoc tit.* primo seorsim ab episcopo, deinde sub duob⁹ vel tribus testibus, & si non emendaverit, episcopus eum publice increpatione admonet, si vero nec sic se correxerit, suspendit eum ab officio usq; ad condignam purgationem, *cap. 2. hoc tit.* vel de delicto momentaneo, ut est homicidium, furtum, simonia, in quibus episcopus potest sine illis admonitionibus procedere ad purgationem indicendam, & ubi enormitas delicti, vel scandali non subest, non debet ante purgationem præstitam aliquam suspensionem facere, sed expectare exitum, c. *nomen 2. quest. 1. c. fin. hoc tit.* ubi vero subest scandalum ex eius celebratione

bratione, vel grave delictum, potest à principio ab officio suspendere, donec se purgaverit, c. presbyter el. 2. quest. 4. c. fin. 3. quest. 3. c. ex tuarum hoc tit. vel etiam propter magnitudinem criminis ab officio & beneficio, c. inter hoc tit. & ibi Panorm. in 2. not. & Canon. gloss. in d. c. presbyter el. 2. in verb. suspendatur 1. in fine & Canon. 2. quest. 4. termino peremptorio præfixo ad se purgandum, si intra terminum præfixum non comparet, & se purgat, habetur pro convicto, c. decernimus 2. quest. 9. Panorm. post Innoc. in c. cum P. num. 3. in fine hoc tit. criminis cuius insimulatur propter contumaciam, non tamen prohibetur probare postea suam innocentiam, l. si is qui te. C. qui test. fac. poss. Myns. obs. 88. cent. 2. ubi ampliat duobus modis, & obs. 52. cent. 3. si comparet & præstat purgationem absolvitur, & boni testimonii nunciatur, c. ex tuarum in fi. hoc tit. nisi purgatus malè incendio peractus illicitos, & à jure reprobatos dedit causam infamiae & scandalo, qui post purgationem debet remanere suspensus ab officio, donec sopiatur scandalum, ut sic illicita eius opera præcedentia puniantur, c. inter & ibi Panorm. sub num. 3. hoc tit. sed notandum est, quod potest de illo met crimine accusari, si accusator vult in se suscipere onus probandi, quia fuit lata ex probatione non integra, cum testes juraverint de credulitate tantum, ideoque non obstat reperta de novo probatione, arg. l. admonendi ff. de jure iur. Panorm. in c. ex tuarum, ubi distinguit in fine hoc tit. Myns. observat. 82. cent. 2. tum quia sententia lata ex probationibus privilegiatis nunquam transit in iudicatum, Angel. de Perus. in l. 1. C. de sent. rescind. non poss. Diaz. reg. 678. si deficit in purgatione condemnatur, c. cum P. Manconella §. deficientem c. inter §. fin. hoc tit. & ibi Pan. num. 4. Butr. n. 21. Boich. num. 2. & Canon. §. 1. 2. & ibi Pan.

in gloss. fin. hoc tit. Pan. in c. ad abolendam n. 8. de heres. & punitur ut convictus, unde si delictum super quo erat infamatus, & modus procedendi, puta accusationis ante purgationem indictam exigebant depositionem, iste deponetur, si vero aliam poenam, illa imponetur duntaxat, Pan. in c. cum P. sub nu. 3. vers. aut purgatione recepta hoc tit. Pan. in c. ad abolendam n. 8. & ibi Can. de heres.

Forma † purgationis est, Infamatus jurat de veritate super sancta Dei evangelia, quod illa crimina non commiserit, c. quoties hoc tit. c. presbyter el. 2. quest. 4. Prælatus quod post promotionem suam illa crimina non perpetraverit, c. fin. h. t. Purgatores seu compurgatores jurant de credulitate super sancta Dei evangelia, quod credant illum verum juravisse, d. c. quoties in fine c. constitutus §. fin. c. de testib. hoc tit. numerus purgatorum † olim erat definitus, hodie est arbitrius iudici, inspecta personæ qualitate & infamiae quantitate, c. quoties c. cum in juvenitute hoc tit. c. cum P. in fine de accusat. hinc versus: Pontificem parium manus purgat duodena, sexta sacerdotem, levitam tertia purgat, c. omnibus 2. q. 4. quem plebs infamat, purgabitur in manifesto, c. presbyter el. 1. 2. quest. 4. quem chorus ante chorum, sua sit purgatio præsto, c. si purgaverit §. pen. 2. q. 1. Ratio est, ut ubi contigerit malum, ibi moriatur: Hoc hodie tamen iudicis arbitrio restat; infra scriptæ qualitates † requiruntur in purgatoribus, ut sint honesti & bonæ famæ, c. cum P. §. purgatores hoc tit. quod tollerentur ab ecclesia, nec fuerint in iudicio de aliquo crimine condemnati, c. constitutus §. fin. hoc tit. ut eius, quem purgare debent, vitam & conversationem agnoscant, d. c. c. P. §. ut autem idonei c. cum dilectus hoc tit. Nullas † ex ecclesiastico ordine cuiquam laico † juramentum expurgationis super sacra Dei
evan.

evangelia præstare præsumat, c. nullus 22. qu. 4.
5. c. si quis presbyter 2. qu. 4.

Titulus XXXV.

De purgatione vulgari.

SUMMARI.

- 1 PURGATIO vulgari, quam vulgus invenit vel sequitur.
- 2 Purgatio vulgari à sacris canonibus iussa est exulare.

1 **V**ULGARIS purgatio ꝑ est quam vulgus invenit, vel sequitur, ut cum aquæ frigidæ, c. ex tuarum de purg. can. vel candentis ferri, c. fin. hoc tit. vel singularis certaminis, c. 1. & 2. hoc tit. c. monachiam 2. q. 4. quis subit iudicium, quæ cum Deus in his tentari
2 videatur, merito iussa ꝑ est sacris canonibus exulare, c. 1. c. fin. hoc tit. absolutio facta secundum vulgarem purgationem non tenet, eaque non obstante potest per ordinarium de novo indici purgatio, & de novo admittitur accusatio, c. ex tuarum de purg. can. eadem ratione facta condemnatio non tenet, c. 2. hoc tit. quia peregrina iudicia sunt prohibita, d. c. ex tuarum.

Titulus XXXVI.

De injuriis & damno dato.

SUMMARI.

- 1 Ex injuria illata clerico competit actio clerico, ac etiam episcopo.
- 2 CLERICUS injuriam sibi illatam potest æstimare pecuniariter.
- 3 VERITAS convicij non excusat injuriantem. Summa in Decretal.

- 4 SUPERIOR an possit se injuriantem punire.
- 5 PACTUM factum cum aliquo, quod illi possim inferre injuriam, an valeat.
- 6 MAGISTRATUI quando & quatenus liceat resistere.
- 7 INIURIAM verbalem fas est repellere istis verbis, quæ tendunt ad excludendum crimen vel injuriam.

PER excessus prælatorum & subditorum frequenter inferuntur injuriæ & damna, de quibus obiter videamus, prætermittis eis quæ copiose tradita sunt in quarto libro instit. Imper. titulis de injuriis & leg. Aquil. Gail. obs. 59. cum 7. obs. seqq. lib. 2. ex injuria illata clerico competit ꝑ actio clerico, ac etiam episcopo, c. cum desideres c. parochianos de sent. excomm. c. 2. & ibi Pan. in 1. not. de pœnis. Clericus injuriam sibi illatam ꝑ potest æstimare pecuniariter, & pœna pecuniaria sibi applicatur, c. olim hoc tit. nemo tenetur damni æstimationem aut satisfactionem injuriæ remittere, sed rancorem, c. si quis contristatus & ibi gloss. 1. 90. distinct. c. fin. de pœnit. dist. 5. Pan. in c. 1. num. 3. 4. & 7. de maled. quando injuriantem pœnitet, & petit remissionem, Bald. in §. fin. num. 2. Inst. de injur. alleg. mag. sentent. in expos. orat. dom. in verb. & dimitte nobis debita nostra & c. alias non tenetur sibi ostendere signa amicitia & dilectionis, c. si quis monachus c. studendum & ibi gloss. 90. dist. Bart. in l. sitibi decem millia §. quadam num. 3. ff. de pact. Pan. in c. 1. num. 7. de maled. Mynsing. obs. 10. Cent. 4. Veritas ꝑ convicij non excusat, Myns. obs. 4. cent. 4. Roma cons. 96. Covar. lib. 10. variar. resol. c. 11. num. 6. An superior ꝑ possit se injuriantem punire fufc
Ff tradit